

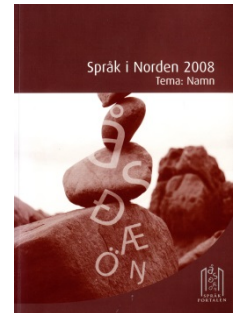
Sprog i Norden

Titel: Den nye norske lov om personnavn, og praktiseringen av den

Forfatter: Pan Farmakis

Kilde: Sprog i Norden, 2008, s. 23-34

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/sin/issue/archive>

© Forfatterne og Netværket for sprognævnene i Norden

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre numre af Sprog i Norden (1970-2004) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Den nye norske lov om personnavn, og praktiseringen av den

Pan Farmakis

I Norge kom den første navneloven om personnavn i 1923, selv om det allerede i 1896 ble felt en dom som fastslo at det eksisterte en privat navnerett i landet. I 1964 ble det vedtatt en ny navnelov som ble endret flere ganger. Justisdepartementet nedsatte en arbeidsgruppe i 1999 som skulle utrede behovet for en navnelov-revisjon. Målet med utredningen skulle blant annet være å få til en vesentlig liberalisering av navneloven og å åpne for at andre kulturer skulle kunne videreføre sin navnetradisjon ved innvandring til Norge. Utredningen fra arbeidsgruppen resulterte i en ny personnavnlov, vedtatt av Stortinget i 2002. Denne artikkelen tar for seg noen av de vesentligste endringene opp gjennom årene. Videre tar den for seg praktiseringen av den nye loven og behovet for et nært samarbeid med navne-forskningsmiljøet.

Navnelovens bakgrunn og forhistorie

I 2002 ble det vedtatt en ny personnavnlov. Dette er den tredje loven i Norges historie som regulerer navneforholdene. Den første navneloven ble vedtatt i 1923, og før dette var navneforholdene et område som ikke ble ansett regulert av rettsreglene. I NOU 2001:1 Lov om personnavn – Tradisjon liberalisering og forenkling står følgende på side 58:

Fra 1814 ble det riktignok gitt navnebevillinger av Kongen, men det var uklart hvilken rettsvirkning slik bevilling hadde. Guttorm Hallager ga i 1895 ut boka "Om personnavne efter norsk og fremed Ret". Der konkluderte han at det ikke var noen privat navnerett i Norge. Året etter falt det imidlertid en høyesterettsdom som slo fast navneretten. Det var Aars-dommen, inntatt i Rt. 1896 s. 530. Etter råd fra en i familien Aars, tok en mann fra gården Årsrud etternavn Aars. Han hadde båret navnet i 40 år. Høyesterett fradømte han retten til å bære navnet. Dommen slo altså fast at det eksisterte en privat navnerett. I de føl-

gende år kom det en rekke navnesaker for domstolene. Det ble slått fast at ikke alle slektsnavn nøyte godt av det privatrettslige navnevern. Dette var forbedret navn som kjennetegnet medlemmene av en sluttet slektskrets.

Det var først ved navneloven 1923 at navneforholdene ble regulert i en egen lov. På side 58–59 står dette i NOU 2001:1:

Et hovedpunkt for navneloven 1923 var å få innført en ordning med faste slektsnavn, men loven var formulert forsiktig. Den påla ingen direkte å ta seg slike navn, men ga visse regler som skulle hjelpe folk å skaffe seg dette. Det ble derfor gitt praktisk viktige regler om å kunne ta slektsnavn uten bevilling og om navnehevd. Loven ga også regler om navnebevilling. Dersom navnet hørte til de mindre utbredte, kunne bevilling bare gis med samtykke av samtlige bærere. Her bygget altså loven på det navnevernet domstolene hadde etablert. Det ble imidlertid også gitt regler om at rettsbeskyttete slektsnavn i visse tilfelle kunne tas ved bevilling dersom søkeren hadde en bestemt tilknytning til navnet. [...]

Hustruen fikk ved ekteskapet automatisk mannens navn. Hun kunne ta sitt slektsnavn som ugift foran slektsnavnet ervervet i ekteskap, på tilsvarende måte som mellomnavn i dag. Bare dersom "særlige grunner talte for dette", kunne kvinnen beholde slektsnavnet som ugift uten å ta mannens slektsnavn. Kvinnen måtte da være godt kjent under sitt opprinnelige slektsnavn, f.eks. som forretningsdrivende eller kunstner. Ved lovendring i 1949 ble det gitt generell adgang for hustruer til å beholde slektsnavnet som ugift. Da kunne enhver kvinne søke departementet om å få beholde slektsnavnet som ugift, men søknaden kunne først innvilges etter at ekteskapet var inngått. Ektemannen måtte også godkjenne at hun tok sitt slektsnavn som ugift.[...]

Loven hadde også regler om fornavn, og la bl.a. ned forbud mot å bruke som fornavn navn som etter sin opprinnelse var et slektsnavn. Det kunne heller ikke velges fornavn som kunne bli til en byrde for barnet.

Uttrykket mellomnavn forekom ikke i lovens terminologi. Loven godtok likevel at barn kunne bruke mors pikenavn eller fars fornavn med ending som markerte slektskapet, foran slektsnavnet. Samme adgang hadde en gift kvinne mht. sitt pikenavn. Navnene ble imidlertid betegnet som fornavn.

I 1964 trådte en ny navnelov i kraft. Navneloven 1964 ble senere endret en rekke ganger. De største endringene i navneloven 1964 ble vedtatt ved lov 8. juni 1979 nr. 39. På side 60 står bl.a. følgende i NOU 2001:1:

De største endringene i navneloven ble imidlertid gjort ved lov 8. juni 1979 nr. 39. Formålet med disse endringene var dels å skape navnerettslig likestilling mellom barn født i og utenfor ekteskap samt mellom mann og kvinne. Dels var formålet å forenkle det offentlige arbeid med navnesaker. [...]

I § 7 ble det foretatt en annen viktig prinsipiell endring. Det var ikke lenger et krav om tilknytning til navnet for å få bevilling til et slektsnavn som ikke var rettsbeskyttet. Samtidig ble det bestemt at endring til bl.a. ikke rettsbeskyttete slektsnavn kunne skje direkte ved melding til folkeregisteret, jf. § 9 a. Dette medførte at hvem som helst på en enkel måte kunne endre navn til ikke rettsbeskyttete slektsnavn.

I brev 22. april 1999 nedsatte Justisdepartementet en arbeidsgruppe som skulle revidere navneloven 1964. Arbeidsgruppen ble gitt bl.a. følgende mandat:

Som ledd i arbeidet med å oppnå en administrativ og lovteknisk forenkling samtidig som regelverket moderniseres, nedsetter Justisdepartementet en arbeidsgruppe som gis følgende mandat:

1. Arbeidsgruppen skal utrede behovet for en navnelovsrevisjon.

Målet med utredningen vil være:

- å få til en vesentlig liberalisering av navneloven
- å redusere det offentlige arbeid med å godkjenne navnesaker
- å modernisere regelverket slik at det gir rom for å ligge i forkant av/være på linje med den alminnelige rettsoppfatning
- å åpne for at andre kulturer kan videreføre sin navnetradisjon ved innvandring til Norge [...]

Arbeidsgruppen avga sin utredning i NOU 2001: 1. I Ot.prp. nr. 31 (2001–2002) Om lov om personnavn (navneloven) fremmet Justisdepartementet regjeringens forslag til ny lov, og den ble som foreslått i hovedsak vedtatt av Stortinget. Lov om personnavn 7. juni 2002 nr. 19 (navneloven) trådte i kraft 1. januar 2003.

Prinsipielle utgangspunkt for den nye navneloven

Sitatene inntatt nedenfor er viktig som bakgrunn for praktiseringen av den nye navneloven. I NOU 2001:1 skriver arbeidsgruppen følgende på s. 83:

Personnavn vil si den alminnelige og offisielle betegnelsen på en person. I utgangspunktet er det en personlig og privat sak hvilket navn et menneske

skal ha. Grunnene for navnevalg og hvilken betydning som skal tillegges det navnet man selv og/eller andre bærer, varierer betydelig fra individ til individ. For noen er navnet en meget personlig sak som også har atskillig betydning for vedkommendes identitet. For andre er elementet av symbol på tradisjon og enhet i familien viktig, mens atter andre ikke tillegger navnet særlig annen betydning enn som en praktisk betegnelse som er velegnet til å skille de enkelte individene fra hverandre.

Navn har imidlertid også en side i forhold til samfunnet. Det er viktig for en smidig og hensiktsmessig kommunikasjon i dagliglivet at de enkelte borgerne har individualiserende betegnelser som oppfattes som personnavn, og som det ikke er forbundet med altfor store vanskeligheter å benytte. Også kulturelle hensyn har betydning, f.eks. til navnetradisjoner og kulturhistoriske elementer.

Det er viktig å ha en lovgivning som viser respekt for det mangfold av motiver som ligger bak ønskene om ulike navn, f.eks. vedkommendes bakgrunn, kultur eller religion. Det må også tas hensyn til grupper/personer som ønsker å benytte spesielle/avvikende navn, innvandrere med en utenlandsk navnetradisjon og personer som ønsker å benytte elementer på siden av/i utkanten av den tradisjonelle norske navnetradisjonen. Det norske samfunnet har fått et større mangfold på mange felter de siste ti-årene, og kvinnenenes stilling i samfunnslivet er blitt langt sterkere. Det er dels også blitt større grad av toleranse – og forventning om toleranse – for det som tidligere har blitt oppfattet som fremmed og kanskje avvikende. I tillegg er det i dag en økende forståelse om at staten ikke bør detaljregulere forhold som i stor grad berører den enkeltes privatliv. Etter arbeidsgruppens oppfatning bør denne delen av samfunnsutviklingen reflekteres også i navnelovgivningen.

Arbeidsgruppen vurderte om det burde innføres særregler i navneloven for personer med utenlandsk bakgrunn, og kom fram til at det ikke burde innføres. Følgende på s. 83 i NOU 2001:1 fikk tilslutning fra departementet og Stortinget:

En viktig del av arbeidsgruppens arbeid består i å lage regler som også gjør det mulig for personer med en utenlandsk navnetradisjon å videreføre denne i Norge. Arbeidsgruppen anser det som vesentlig at det som hovedregel ikke innføres særregler som bare skal gjelde overfor personer med utenlandsk bakgrunn og/eller tilknytning. Det er avgjørende at reglene i navneloven i så stor grad som mulig er de samme for alle personer bosatt i Norge, uavhengig av kultur, bakgrunn, religion, osv. Dette vil hindre en forskjellsbehandling, sam-

tidig som det hinder særregler som på sikt kan bli svært vanskelige å praktisere. Regler som krever at søkeren må ha en 'særskilt tilknytning' til den aktuelle utenlandske navnetradisjonen som vilkår for å ta bestemte utenlandske navn, kan f.eks. gjøre det vanskeligere for folk med en utenlandsk bakgrunn å videreføre sin navnetradisjon i Norge i f.eks. tredje og fjerde generasjon. I tillegg kunne det oppstå vanskelige avgrensningsspørsmål i forhold til personer med f.eks. norsk-etnisk opprinnelse som ønsker å ta navn etter den utenlandske navnetradisjonen. Dette kan bl.a. være tilfelle for personer som har konvertert til den islamske tro, eller som har giftet seg med en/ei som tilhører den aktuelle navnetradisjonen.

Arbeidsgruppen skriver også følgende i NOU 2001:1 på s. 83–84, med tilslutning fra departementet og Stortinget:

Det er viktig å merke seg at navnelovgivningen bare gir rammer for hvilke navn folk skal ha. At det tillates å ta bestemte typer navn, betyr altså ikke annet enn at lovgivningen ikke er til hinder, dvs. at man tillater utviklingen å gå sin 'naturlige' gang innenfor rammene. Et eksempel på rammenes betydning, er gjeldende navnelovs hinder for dobbelte slektsnavn. Sammenholdt med tradisjonen med primært å føre fars slektsnavn videre til barna, har dette antakelig ført til at mors slektsnavn i mange tilfeller ikke er blitt ført videre. Dersom arbeidsgruppens forslag om å tillate doble slektsnavn tas til følge, betyr ikke dette at alle vil komme til å ta doble slektsnavn, men at loven tillater at dette gjøres. På denne måten vil kvinnenes langt sterkere stilling de seneste ti-årene kunne bli reflektert på en bedre måte i navnetradisjonen.

Etter arbeidsgruppens oppfatning bør loven samlet sett gi meget vide rammer for den videre utvikling av navnetradisjonen.

Samfunnet endres også raskere enn tidligere, og impulsene fra utenverdenen er sterkere enn før. Det er vanskelig å forutse endringsbehovet i årene fremover. Loven bør derfor gjøres så romslig at den tar høyde for fleksibiliteten som vil være nødvendig.

Når de ulike hensynene skal veies mot hverandre, bør utgangspunktet etter arbeidsgruppens vurdering være at det skal sterke grunner til for å hindre folk i å ta de navn de ønsker.

I Ot.prp. nr. 31 (2001–2002) på s. 15 kommenterer Justisdepartementet arbeidsgruppens vurderinger:

Denne loven bør imidlertid gi folk vesentlig større frihet i valget av navn for seg selv og sine barn. Departementet er enig i de utgangspunkter som arbeidsgruppen har lagt til grunn, og som har fått bred oppslutning blant høringsinstansene. Departementet er i hovedtrekk enig i de avveiningene arbeidsgruppen har gjort mellom hensynet til norsk navnetradisjon på den ene siden og hensynet til utenlandske navneskikker og navneskikker blant samer og nasjonale minoriteter på den andre siden, og mellom hensynet til enkeltindividets frihet på den ene siden og samfunnets behov på den andre siden.

Kort om enkelte av navnelovens bestemmelser

Etternavn og mellomnavn

Navneloven 2002 innebærer at det sondres mellom nye, beskyttede og frie etternavn. Frie etternavn vil som hovedregel kunne tas uten videre, men med visse begrensninger for nye etternavn, se § 3 tredje ledd. Beskyttede etternavn vil kunne tas dersom en søker har en nærmere angitt tilknytning til navnet, særlig ved slektskap, ekteskap, adopsjon eller ved ste- eller fosterforeldreforhold, se § 4.

Videre innebærer loven at alle etternavn som man kan ta, også skal kunne velges ved første gangs navnevalg. Dette betyr at foreldre kan velge andre etternavn enn sine egne for barn.

Loven likestiller videre adgangen til å ta etternavn med adgangen til å ta mellomnavn, og omvendt. De navnene som kan tas som etternavn, kan tas som mellomnavn, og mellomnavn kan tas som etternavn.

Videre gir navneloven 2002 rett til å ta som dobbelt etternavn med bindestrek, to navn som kan tas som etternavn, se § 7. Systemet er altså at en enten kan velge mellomnavn og etternavn, eller dobbelt etternavn med bindestrek. Bindestreken viser at navnet er et dobbelt etternavn. Eventuelt kan en også velge dobbelt mellomnavn med bindestrek, § 9, jf. § 7. Dobbeltnavnets plassering i navnefølgen viser da at det er mellomnavn og ikke dobbelt etternavn. Det er også adgang til å velge mellomnavn i tillegg til dobbelt etternavn.

Frie og beskyttede etternavn

Etter navneloven § 3 første ledd kan navn "som flere enn 200 personer her i riket har som etternavn, [...] tas som etternavn av andre uten samtykke fra dem som allerede har det". Dette er de såkalte frie etternavn. Med mindre navneloven § 10 annet ledd om navnestabilitet skulle komme til anvendelse, er det i utgangspunktet ingen begrensninger for å ta slike etternavn.

Etter navneloven § 3 andre ledd kan navn som 200 eller færre personer har som etternavn, bare tas av utenforstående som etternavn dersom de som allerede har det som etternavn, samtykker i det. Dette er de såkalte beskyttede etternavn. Det er i motsetning til de frie etternavn altså et samtykkekrav. Navn som uttales likt, men staves forskjellig, regnes i denne sammenheng som forskjellige navn. Regelen i navneloven 1964 § 7 om at det også kreves samtykke fra bærerene av beskyttede navn som kan forveksles, er altså ikke videreført i navneloven 2002.

Selv om navnet er beskyttet, har en likevel etter navneloven § 4 adgang til å etternavn fra mellomnavn og etternavn bakover i slekten, helt tilbake til tippoldeforeldrene.

Navn som har tradisjon i en kultur som ikke skiller mellom fornavn og etternavn

Etter navneloven § 4 første ledd nr. 3 og nr. 5 kan en av foreldrenes eller besteforeldrenes nåværende eller tidligere fornavn, eller ektefellens nåværende fornavn, tas som etternavn dersom navnet har tradisjon i en kultur som ikke skiller mellom fornavn og etternavn.

Dette gir personer muligheter til å videreføre f.eks. muslimsk navneskikk i landet. Det er vilkår etter loven at navnet har tradisjon i en kultur som nevnt. Det er altså ikke vilkår at personen som ønsker å ta navnet, har en tilknytning til kulturen, se ovenfor om vurderingen av å innføre særregler for personer med en utenlandsk tilknytning.

Endringer i samme etternavn

Etter navneloven § 6 regnes en "endring av stavemåten av et etternavn som bringer stavemåten nærmere den alminnelige uttalen av navnet eller nærmere skriftspråket for øvrig, [...] ikke som å ta et annet navn. Det samme gjelder en endring av stavemåten til bokstaver som er alminnelig kjent i utlandet". En "endring av et etternavns kjønnsbestemte ending" regnes etter bestemmelsen heller ikke som å ta et annet navn.

Følgende står i rundskriv G-20/2002 pkt. 3.8.2 og pkt. 3.8.3:

En kan for det første endre stavemåten av etternavn slik at stavemåten bringes nærmere den alminnelige uttalen eller nærmere skriftspråket for øvrig. Eksempler på dette er endring av etternavnene Dahl til Dal, Wahl til Val, Aanstad til Ånstad, Sæter til Seter og Aase til Åse.

For det andre kan en på samme måte endre stavemåten til bokstaver som er alminnelig kjent i utlandet. Eksempler på dette er endring av etternavn med skrivemåtene 'æ', 'ø' og 'å', til henholdsvis skrivemåtene 'ae', 'oe' og 'aa'. [...]

En endring av et etternavns kjønnsbestemte ending vil kunne tillates der navnet har en tradisjon fra en slik kultur, m.a.o. kan også norske statsborgere få tillagt en kjønnsbestemt ending i etternavnet.

Eksempler på dette er østeuropeiske etternavn, der kvinner får endingen -a i etternavnet, f.eks. fra ektefellen eller faren.

Forholdet mellom etternavn og fornavn

Det følger det av navneloven § 8 at som "fornavn kan det ikke velges et navn som er registrert i Det sentrale folkeregister som et navn som er eller har vært i bruk som etternavn eller mellomnavn. Navnet kan likevel tas som fornavn dersom det har opphav eller tradisjon som fornavn i Norge eller i utlandet eller har tradisjon i en kultur som ikke skiller mellom fornavn og etternavn". Tilsvarende "speilvendt" regel finnes i navneloven § 3 tredje ledd nr. 3 når navnet ønskes som nytt etternavn.

Bestemmelsene opprettholder altså det tradisjonelle skillet mellom fornavn på den ene siden, og etternavn/mellomnavn på den andre siden.

Særlig om de alminnelige begrensningene etter navneloven **§ 10**

Etter navneloven § 10 første ledd følger det at selv om "de øvrige vilkår er oppfylt, skal en melding om å ta, endre eller sløyfe navn ikke godtas dersom vedkommendes personnavn ellers kan bli til vesentlig ulempe for vedkommende eller andre sterke grunner tilsier det". I tillegg er det en bestemmelse om navnestabilitet i § 10 annet ledd.

I NOU 2001: 1 står dette på s. 110:

Eksemplene på svært merkverdige navnevalg viser at det fortsatt bør være en bestemmelse som hindrer at det tas fornavn som kan bli til en byrde av et visst omfang for den som skal bære navnet. Det er ikke hensiktsmessig å ha en annen lovregel for voksne enn for barn, men vurderingen av hva som kan være til ulempe må være mer liberal overfor voksne enn overfor barn. Dette henger sammen med at situasjonen, og de mulige ulempene, er forskjellige for de to gruppene. Det sentrale med ulempevurderingen i forhold til barn vil være faren for mobbing/erting. Situasjonen er en annen for en voksen som i så stor grad som mulig selv bør kunne bestemme hvilket fornavn han eller hun vil bære. Dersom vedkommende ønsker å ha et fornavn som kan innebære risiko

for mobbing, bør dette i betydelig grad være en risiko han/hun selv bør bære. Det kan som et utgangspunkt ikke være hensiktsmessig at det offentlige skal bruke ressurser på å foreta en vurdering av voksnes valg av fornavn [...]. Bl.a. kan det ikke være noe i veien for å velge "fantasinavn" som fornavn. Likevel må det også for voksne være visse grenser for hvilke fornavn som kan tas.

Av hensyn til omverdenen bør det ikke tillates navn som er utpreget støtende for andre, f.eks. skjellsord og andre spesielt negativt ladede ord eller uttrykk [...]. Dette betyr at det ikke utelukkende skal foretas en subjektiv vurdering relatert til søkers alder når ulempekriteriet skal fortolkes. Også en slags objektiv norm bør trekkes inn. Bl.a. for å dekke ganske ekstreme situasjoner som eventuelt ikke kan omfattes av ulempekriteriet, foreslås å gi hjemmel for å nekte å ta navn dersom "sterke grunner" taler for det [...].

Det må være adgang til å lage nye fornavn, og dette bør også kunne gjøres på grunnlag av ord i språket. Bruk av vanlige ord som navn er kulturbestemt. De fleste navn som er i bruk i Norge i dag, har opphav i vanlige ord eller uttrykksmåter. Johannes har for eksempel et hebraisk opphav med betydningen 'gud er nådig'. Silje, Sissel og Cecilie kommer fra et romersk slektsnavn som betyr 'blind'. Mange slike navn kan også ha tilfeldig likhet med vanlige ord, for eksempel Salve (fra gammelnorsk, der bl.a. første delen betyr hus/sal). Når en del er skeptiske til navn som er laget av vanlige ord, har nok dette sammenheng med at ordene allerede kan ha negative ekstrabetydninger eller at ordene tradisjonelt ikke forbindes med "personnavn". Etablerte navn har i mindre grad slike ekstrabetydninger. Vanligvis oppfattes det vel slik at navn ikke har betydning i det hele tatt. Eksempler på navn som er i bruk i dag og som lett kan knyttes til vanlige ord er Bjørn, Orm og Dag. Eksemplene viser også at navnene normalt oppfattes som atskilt fra "ekstrabetydningen" når de har vært i bruk som navn en tid, og oppfattes som navn.

Videre står følgende på s. 111 i NOU 2001:1:

Arbeidsgruppen ønsker ikke å forsøke å angi konkret grensen mellom navn som er til "vesentlig ulempe" og andre navn. For det første vil det være svært vanskelig å forsøke å trekke opp en slik grense i et dokument som det nærværende. For det andre vil grensen måtte angis i form av eksempler som lett vil bli meget tilfeldige og kanskje også misvisende. For det tredje vil eksempler kunne bli oppfattet som ganske bindende av saksbehandlerne som skal behandle navnesøknader. På denne måten kan eksemplene kanskje virke som en bremse i forhold til senere endring av praksis. Dette vil kunne bidra til å

svekke ulempekriteriets dynamiske element, nemlig at saksbehandlerne hele tiden må ha for øye at ulempevurderingen kan endres over tid: Det som tidligere ble ansett for å være til vesentlig ulempe, trenger ikke lenger å være det noen år senere.

Og på s. 148 i NOU 2001: 1 står:

Bestemmelsen er en snever unntaksbestemmelse som bare skal kunne komme til anvendelse i helt ekstraordinære tilfeller. [...] I tillegg vil søknader om navn som overhodet ikke har navns karakter kunne avslås etter denne bestemmelsen, f.eks. et ønske om siffer eller én bokstav som navn. Praksis må utvikle hva som har navns karakter, men arbeidsgruppen poengterer at noe som ikke anses å ha navns karakter på ett tidspunkt, kan få det senere. Praktiseringen av navneloven må være liberal og ikke hindre en naturlig utvikling.

På s. 31 i Ot.prp. nr. 31 (2001–2002) skriver departementet:

Det er neppe ønskelig at lovens ordlyd skal inneholde formuleringer om at sjeldne skrivevarianter av navn kan bli avvist. Dette må vurderes konkret, men departementet påpeker at det skal mye til for at et fornavnønske skal nektes fordi det kan bli til "vesentlig" ulempe. På samme måte skal fantasinavn og konstruerte navn vurderes. Departementet kan ikke se noen tilstrekkelig tungtveiende grunner for at slike navn skal vurderes strengere enn andre fornavnønsker, og viser dessuten til arbeidsgruppens uttalelse om at praksis som utgangspunkt ikke bør hindre en naturlig utvikling av skriftspråket i forhold til fornavn [...].

Under kapittelet om lovforslagets forhold til navneskikker blant innvandrere, samer og nasjonale minoriteter, skriver departementet på s. 38 i Ot.prp. nr. 31 (2001–2002):

Departementet slutter seg til arbeidsgruppens vurdering, og påpeker at en endring av vilkåret til "vesentlig ulempe" innebærer at flere navn må godkjennes enn det som er tilfellet etter dagens navnelov. Det skal svært mye til før et navn kan nektes fordi det kan være til vesentlig ulempe. Forvaltningen skal være svært varsom med å overprøve folks ønsker om valg av fornavn for seg selv eller sine barn. I tvilstilfeller der forvaltningen dessuten kan være i tvil om foreldrene eller den som ønsker navnet, kjenner til at navnet kan ha en svært

uheldig betydning på norsk, bør forvaltningen gjøre oppmerksom på det. Der-
som vedkommende fortsatt ønsker navnet, taler det sterkt for å godta meldin-
gen om navnevalget.

Videre skriver departementet følgende på s. 50–51 i Ot.prp. nr. 31 (2001–2002):

I motsetning til navneloven 1964 stiller lovforslaget opp én generell regel som
dekker alle tilfeller der en person ønsker å ta, endre eller sløyfe fornavn, mel-
lomnavn eller etternavn. Loven får en enklere oppbygging på den måten sam-
tidig som en uten omveier også dekker de ytterst sjeldne tilfellene der det er
den aktuelle sammensetningen av ellers kurante navn som er uheldig.

I brev 11. januar 2007 ba Oslo likningskontor og folkeregister bl.a. om en presi-
sering av hvor man skulle trekke grensene ved praktiseringen av kravet til sterke
grunner eller vesentlig ulempe. Oslo likningskontor nevnte i brevet eksempler på
innvilgede navn etter den nye navneloven som *Colaautomat*, *Hversågod*, *Takk-
skalduba* og *Gudergod*.

Under henvisning til sitatene ovenfor under pkt. 2 og 3 fra NOU 2001:1 og Ot.
prp. nr. 31 (2001–2002) skrev Justisdepartementet bl.a. følgende i brev 26. januar
2007 til Oslo likningskontor og folkeregister:

Justisdepartementet påpeker at vi ikke har holdepunkter for å anta at de nav-
nesakene som vi har blitt kjent med gjennom media, blant annet eksemplifisert
i tredje avsnitt siste setning i Oslo likningskontors brev 11.01.07, strider mot
navneloven § 10 første ledd om "vesentlig ulempe" eller "sterke grunner".

Selv om § 10 første ledd i den nye navneloven som vist ovenfor er en "snever
unntaksbestemmelse" og at den skal komme til anvendelse "i helt ekstraordinære
tilfeller", vil det være grenser for hvilke navn som skal kunne godtas.

Som vist må vurderingen av hva som kan være til ulempe være mer liberal
overfor voksne enn overfor barn. Navn som overhodet ikke har navns karakter
må kunne avslås, f.eks. et ønske om siffer eller én bokstav som navn. Av hensyn
til omverdenen bør det heller ikke tillates navn som er utpreget støtende for an-
dre, f.eks. skjellsord og andre spesielt negativt ladede ord eller uttrykk. Praksis må
utvikle grensene her.

Bistand fra navneforskningsmiljøet

Ved praktiseringen av den nye navneloven vil det være behov for bistand fra navneforskningsmiljøet. Dette gjelder bl.a. vurderingen av om et fornavn eller etternavn har opphav eller tradisjon som fornavn eller etternavn i Norge eller i utlandet. Navneforskningsmiljøet vil også kunne bidra i vurderingen av om et navn har tradisjon i en kultur som ikke skiller mellom fornavn og etternavn. I denne forbindelse er det utarbeidet lister over slike navn, som ikke skal oppfattes som uttømmende. Videre vil navneforskningsmiljøet kunne bidra med dokumentasjon for at bl.a. en navnesøker har tilstrekkelig tilknytning til et beskyttet etternavn, eller med dokumentasjon for at f.eks. en slektning har hatt et konkret etternavn og/eller mellomnavn.

Kilder

NOU Norges offentlige utredninger 2001:1. Lov om personnavn. Tradisjon, liberalisering og forenkling. Utredning fra en arbeidsgruppe oppnevnt av Justis- og politidepartementet ved brev 22. april 1999. Avgitt 20. desember 2000. Statens forvaltningstjeneste, Statens trykning

Summary

The first Norwegian act on personal names was passed in 1923, but the right to have a personal name was established by a court as early as in 1896. The new Act relating to Personal Names was passed in 1964, and was subsequently amended several times. In 1999 the Ministry of Justice and the Police appointed a working group to report on the need for a revision of the personal names act. Their aim was to revise the act thoroughly in order to make it more liberal and open to other cultures wanting to uphold and continue their naming traditions upon immigrating into Norway. The inquiry resulted in a new act on personal names, which was passed by the Norwegian Parliament in 2002. This article examines the most significant amendments to these laws over the years. Moreover, it addresses the implementation of the new act and underlines the need for close collaboration between legislators and onomastics researchers.